

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Tomáše Langáška, soudkyně zpravodajky Mgr. Sylvy Šiškeové a soudce JUDr. Filipa Dienstbiera v právní věci žalobce: **V. R.**, zastoupeného Mgr. Jindřichem Lechovským, advokátem, se sídlem Šlejnická 1547/13, Praha 6, proti žalované: **Policie České republiky, Krajské ředitelství policie Jihočeského kraje**, se sídlem Pražská třída 558, České Budějovice, týkající se žaloby proti rozhodnutí žalované ze dne 9. 11. 2019, č. j. KRPC-151752-23/ČJ-2019-020023, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 27. 11. 2019, č. j. 55 A 9/2019 – 23,

t a k t o :

- I. V řízení se pokračuje.
- II. Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 27. 11. 2019, č. j. 55 A 9/2019 – 23, **se ruší** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci a řízení před krajským soudem

[1] Rozhodnutím uvedeným v návěti žalovaná podle § 124 odst. 1 písm. e) ve spojení s § 124 odst. 3 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů (dále jen „zákon o pobytu cizinců“), zajistila žalobce za účelem správního vyhoštění a stanovila dobu trvání zajištění na 30 dnů ode dne omezení osobní svobody.

[2] Žalobce podal proti rozhodnutí žalované ke Krajskému soudu v Českých Budějovicích blanketní žalobu, v níž požádal o ustanovení zástupce.

[3] Usnesením ze dne 14. 11. 2019, č. j. 55 A 9/2019 – 16, krajský soud žádost o ustanovení zástupce zamítl. V odůvodnění uvedl, že v současné době je zajištěným cizincům ve všech zařízeních pro zajištění cizinců pravidelně poskytována bezplatná právní pomoc ze strany Organizace pro pomoc uprchlíkům, a proto by ustanovení zástupce z řad advokátů bylo neefektivní a nadbytečné.

[4] Usnesením ze dne 18. 11. 2019, č. j. 55 A 9/2019 – 20, krajský soud uložil žalobci, aby ve lhůtě dvou dnů od doručení usnesení odstranil vady žaloby.

[5] Dne 26. 11. 2019 došlo k realizaci správního vyhoštění žalobce z území členských států Evropské unie do jeho domovského státu, tj. Gruzie.

[6] Usnesením ze dne 27. 11. 2019, č. j. 55 A 9/2019 – 23, krajský soud žalobu podle § 37 odst. 5 s. ř. s. odmítl. Lhůta k doplnění žaloby uplynula dne 25. 11. 2019, aniž by žalobce doplnil blanketní podání a rozvinul žalobní body. Soud proto uzavřel, že žaloba neobsahovala nezbytné náležitosti ve smyslu § 37 odst. 3 a § 71 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), a pro tyto vady podání nebylo možné v řízení pokračovat.

[7] Dne 2. 12. 2019 byla Nejvyššímu správnímu soudu doručena kasační stížnost žalobce proti usnesení krajského soudu č. j. 55 A 9/2019 – 16. Rozsudkem ze dne 17. 3. 2020, č. j. 1 As 439/2019 – 36, Nejvyšší správní soud zrušil toto usnesení krajského soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení. V odůvodnění mj. uvedl, že podmínka nezbytnosti ustanovení zástupce k ochraně práv účastníka se posuzuje zejména ve vztahu k jeho schopnosti samostatně hájit svá práva, a to s ohledem např. na obsah a rozsah podání či komplikovanost věci. Pokud je tato podmínka spolu s ostatními podmínkami pro ustanovení zástupce splněna, v zásadě nelze účastníku řízení zástupce neustanovit a odkázat jej na možnost smluvního zastoupení právnickou osobou poskytující právní pomoc uprchlíkům nebo cizincům.

[8] Usnesením ze dne 4. 5. 2020, č. j. 55 A 9/2019 – 42, krajský soud ustanovil žalobci zástupcem advokáta Mgr. Jindřicha Lechovského. Jeho prostřednictvím bylo stěžovateli dne 19. 5. 2020 doručeno touto kasační stížností napadené usnesení krajského soudu č. j. 55 A 9/2019 – 23.

II. Kasační stížnost a vyjádření žalované

[9] Žalobce (dále též „stěžovatel“) podal proti usnesení krajského soudu č. j. 55 A 9/2019 – 3 kasační stížnost, v níž uplatnil důvod podle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. Nejprve podotkl, že při posuzování včasnosti kasační stížnosti nelze přihlížet k dřívějšímu doručování napadeného usnesení samotnému stěžovateli. Obdobnou otázkou se Nejvyšší správní soud zabýval v rozsudku ze dne 14. 4. 2020, č. j. 1 Azs 494/2019 – 23, v němž dospěl k závěru, že v případě zrušení rozhodnutí o ustanovení zástupce nelze přihlížet k doručování meritorního rozhodnutí dřívějšímu ustanovenému zástupci.

pokračování

[10] Vydání usnesení č. j. 55 A 9/2019 – 16, jímž krajský soud zamítl žádost o ustanovení zástupce, stěžovatel označil za vadu řízení, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí ve věci samé. V této souvislosti poukázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 10. 2019, č. j. 3 Azs 146/2019 – 49, v němž soud rozhodoval ve skutkově podobné věci. Podle posledně citovaného rozsudku platí, že osoba, jíž nebyl zástupce krajským soudem ustanoven, je oprávněna podat kasační stížnost proti rozhodnutí krajského soudu, jímž se řízení končí. V ní může namítnout tuto vadu řízení, tedy nesprávný postup krajského soudu při rozhodování o žádosti o ustanovení zástupce.

[11] Žalovaná ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedla, že vzhledem ke stížnostnímu důvodu spočívajícímu v tvrzené nezákonnosti rozhodnutí o odmítnutí žaloby se ke kasační stížnosti nebude více vyjadřovat.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[12] Nejvyšší správní soud usnesením ze dne 8. 7. 2020, č. j. 6 Azs 139/2020 – 17, přerušil řízení, neboť otázka související se zde projednávanou věcí byla předmětem řízení před rozšířeným senátem ve věci sp. zn. Ars 3/2019. Rozšířený senát vydal dne 25. 5. 2021 usnesení č. j. Ars 3/2019 – 43, přičemž jedním z jeho závěrů podstatným pro zde projednávanou věc je, že *„nevyhoví-li krajský soud zcela žádosti o osvobození od soudního poplatku, musí vyčkat marného uplynutí lhůty pro podání kasační stížnosti proti tomuto usnesení a v případě jejího podání i rozhodnutí Nejvyššího správního soudu o ní, než případně zastaví řízení pro nezaplacení soudního poplatku“*. Tento právní názor lze analogicky aplikovat i na situaci, v níž krajský soud nevyhověl žádosti o ustanovení zástupce, následně však nevyčkal rozhodnutí o kasační stížnosti proti tomuto rozhodnutí a žalobu odmítl.

[13] Jelikož již odpadl důvod, pro který bylo řízení přerušeno, rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s § 48 odst. 6 s. ř. s., že se v řízení pokračuje, a přistoupil k vlastnímu posouzení kasační stížnosti.

[14] Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval otázkou včasnosti kasační stížnosti, která byla podána dne 24. 5. 2020 proti usnesení krajského soudu, jež bylo vydáno dne 27. 11. 2019.

[15] Podle § 106 odst. 2 věty první s. ř. s. *„kasační stížnost musí být podána do dvou týdnů po doručení rozhodnutí, a bylo-li vydáno opravné usnesení, běží tato lhůta znovu od doručení tohoto usnesení“*.

[16] Kasační stížností napadené usnesení bylo vydáno dne 27. 11. 2019. Ze soudního spisu krajského soudu vyplývá, že u stěžovatele bylo dne 26. 11. 2019 provedeno správní vyhoštění do Gruzie. Proto nemohlo být usnesení ze dne 27. 11. 2019 stěžovateli doručeno podle § 49 odst. 4 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, tj. posledním dnem desetidenní lhůty plynoucí ode dne, kdy byla připravena k vyzvednutí v zařízení o zajištění cizinců, neboť v den uložení zásilky se stěžovatel v tomto zařízení již nenacházel; to platí i v situaci, že krajský soud pokus o takové doručení usnesení učinil.

[17] Za okamžik doručení napadeného rozhodnutí je třeba považovat 19. 5. 2020, kdy bylo napadené usnesení doručeno zástupci stěžovatele ustanovenému dne 4. 5. 2020, čímž nabylo právní moci. Kasační stížnost podaná dne 24. 5. 2020 byla tedy včasná.

[18] Nejvyšší správní soud poté dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

[19] Napadá-li stěžovatel kasační stížností usnesení o odmítnutí žaloby, z povahy věci přichází v úvahu jen důvod kasační stížnosti předvídaný § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., který spočívá v nezákonnosti rozhodnutí o odmítnutí návrhu (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 3. 2009, č. j. 3 As 44/2008 – 80).

[20] Kasační stížností napadené usnesení bylo vydáno na základě nezákonného usnesení č. j. 55 A 9/2019 – 16, jímž krajský soud nesprávně dovodil, že s ohledem na dostupnost bezplatné právní pomoci poskytované právnickou osobou podle § 35 odst. 5 s. ř. s. stěžovatel nesplňuje podmínky pro ustanovení zástupce. Krajský soud následně sice formálně postupoval podle závazného názoru Nejvyššího správního soudu vyjádřeného v rozsudku č. j. 1 As 439/2019 – 36 a stěžovateli zástupce ustanovil, učinil tak ale až po vydání usnesení o odmítnutí žaloby, k němuž došlo dne 27. 11. 2019. K okamžiku ustanovení zástupce, tj. dne 4. 5. 2020, již tedy stěžovatel v daném řízení nemohl realizovat své právo na bezplatnou právní pomoc prostřednictvím ustanoveného zástupce a s pomocí tohoto zástupce v řízení hájit svá práva.

[21] S ohledem na závěr rozšířeného senátu citovaný v bodě [12] Nejvyšší správní soud přistoupil ke zrušení napadeného usnesení krajského soudu. V opačném případě by stěžovateli bylo znemožněno, aby své podání s pomocí zástupce doplnil, a jeho žaloba by nemohla být meritorně projednána. Stěžovateli by tím byl odepřen přístup k soudní ochraně, neboť možnost hájení práv stěžovatele ustanoveným zástupcem by zůstala pouze v iluzorní rovině. V dalším řízení krajský soud nejprve určí stěžovateli novou lhůtu k doplnění žaloby a teprve následně bude moci přistoupit ke konečnému rozhodnutí, tj. buď rozhodne ve věci samé, nebo jiným způsobem zákonem předvídaným. S procesně obdobnou situací se již Nejvyšší správní soud vypořádal např. v rozsudku ze dne 14. 4. 2020, č. j. 1 Azs 494/2019 – 23.

[22] Nejvyšší správní soud pro úplnost uvádí, že si je vědom skutečnosti, že dne 26. 11. 2019 došlo k realizaci rozhodnutí o vyhoštění stěžovatele, přičemž podle § 172 odst. 6 zákona o pobytu cizinců ve znění účinném od 15. 8. 2017 do 20. 1. 2019 platilo, že *„v případě, že je zajištění cizince ukončeno před vydáním rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí o zajištění cizince, o žalobě proti rozhodnutí o prodloužení doby trvání zajištění cizince nebo proti rozhodnutí o nepropuštění ze zařízení, soud řízení o žalobě zastaví. O ukončení zajištění cizince policie neprodleně informuje příslušný soud, který žalobu projednává. Věty první a druhá se pro řízení o kasační stížnosti použijí obdobně.“* Toto ustanovení vylučovalo soudní přezkum rozhodnutí policie o prodloužení zajištění mimo jiné pro případ, že byl cizinec před rozhodnutím soudu ze zařízení pro zajištění cizinců propuštěn. Citované ustanovení však Ústavní soud zrušil nálezem ze dne 27. 11. 2018, sp. zn. Pl. ÚS 41/17, a to ke dni vyhlášení nálezu ve Sbírce zákonů, tj. k 21. 1. 2019. Překážka soudního přezkumu v řízení o kasační stížnosti tak odpadla.

pokračování

IV. Závěr a náklady řízení

[23] Řízení předcházející vydání napadeného usnesení bylo tedy zatíženo vadou, která mohla mít vliv na zákonnost napadeného usnesení. Jelikož je kasační stížnost důvodná, zrušil Nejvyšší správní soud usnesení krajského soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení (§ 110 odst. 1 věty první s. ř. s.). V něm bude krajský soud vázán právním názorem vysloveným v tomto rozsudku (§ 110 odst. 4 s. ř. s.).

[24] Krajský soud v novém rozhodnutí rozhodne též o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 3 věta první s. ř. s.).

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 10. června 2021

JUDr. Tomáš Langášek
předseda senátu